

แนวทางการพัฒนาองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ*
APPROACHES FOR DEVELOPING HIGHT PERFORMANCE ORGANIZATIONS
IN SCHOOL UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE BUENG KAN

เพ็ญใจ อินหงสา¹, วลลภา อาริรัตน์², มาลีรัตน์ กะการดี³
Piengjai Inhongsa¹, Wallapha Ariratana², Maleerat Kakandee³
มหาวิทยาลัยขอนแก่น^{1,2,3}
Khon Kaen University^{1,2,3}
Email : piengjai.i@kkumail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นขององค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ และ 2) เสนอแนวทางการพัฒนาองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน ระยะที่ 1 ใช้วิธีเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 278 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.977 วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความต้องการจำเป็น และระยะที่ 2 ใช้วิธีเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิโดยการเลือกแบบเจาะจง นำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหาและประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของแนวทาง

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพที่เป็นจริงขององค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายด้านพบว่า ด้านความเป็นครูมืออาชีพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านวิสัยทัศน์มุ่งนวัตกรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 2) สภาพที่พึงประสงค์ขององค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายด้าน พบว่า ด้านความเป็นครูมืออาชีพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านวิสัยทัศน์มุ่งนวัตกรรมมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 3) ค่า $PNI_{Modified}$ อยู่ระหว่าง 0.221 ถึง 0.250 ลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ ด้านวิสัยทัศน์มุ่งนวัตกรรม ($PNI_{Modified} = 0.250$) รองลงมา คือ ด้านการมุ่งนักเรียนเป็นสำคัญ ($PNI_{Modified} = 0.245$) และลำดับความต้องการจำเป็นต่ำสุดคือ ด้านความเป็นครูมืออาชีพ ($PNI_{Modified} = 0.221$) และ 4) แนวทางการพัฒนาองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา ประกอบด้วย ชื่อแนวทาง หลักการแนวคิด วัตถุประสงค์ ตัวชี้วัดความสำเร็จ และ วิธีการปฏิบัติ 5 ด้าน ได้แก่ วิสัยทัศน์มุ่งนวัตกรรม การมุ่งนักเรียนเป็นสำคัญ

วัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกัน ระบบบริหารจัดการคุณภาพ และความเป็นครูมืออาชีพ มีผลการประเมินแนวทางทางการพัฒนาองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้และด้านความเป็นประโยชน์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : องค์กรสมรรถนะสูง; วิสัยทัศน์มุ่งนวัตกรรม; แนวทางการพัฒนา

ABSTRACT

This mixed-method research aimed to 1) examine the current conditions, desired conditions, and priority needs for developing high-performance school organizations under the Bueng Kan Secondary Educational Service Area Office, and 2) propose guidelines for the development of such organizations. In the first phase, a quantitative approach was employed with a stratified random sample of 278 school administrators and teachers. A five-point Likert scale questionnaire was used, with a reliability coefficient of 0.977. Data were analyzed using mean, standard deviation, and the Modified Priority Needs Index (PNI Modified). In the second phase, qualitative methods were applied through semi-structured interviews with purposively selected experts. The data were analyzed using content analysis and evaluated in terms of appropriateness, feasibility, and usefulness.

The findings revealed that: 1) the current condition of high-performance school organizations was rated at a high level overall. Among the five dimensions, “professionalism in teaching” had the highest mean score, while “innovation-oriented vision” had the lowest; 2) the desired condition was rated at the highest level overall, with the same ranking order; 3) the PNI Modified values ranged from 0.221 to 0.250, with the highest need in “innovation-oriented vision” (PNI Modified = 0.250), followed by “prioritizing students” (PNI Modified = 0.245), and the lowest in “professionalism in teaching” (PNI Modified = 0.221); and (4) the proposed development guidelines consisted of five key areas: innovation-oriented vision, prioritizing students, collaborative learning culture, quality management systems, and professionalism in teaching. The overall evaluation of the guidelines in terms of appropriateness, feasibility, and usefulness was at a high level.

Keywords : High Performance Organizations; Innovation-oriented vision; Approaches for Developing

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ปัจจุบันแนวโน้มโครงสร้างประชากรที่คาดว่าจะมีกลุ่มประชากรวัยเรียนลดลง ส่งผลให้การขยายสถานศึกษาในเชิงปริมาณลดความจำเป็นลง และเป็นโอกาสในการยกระดับคุณภาพความเสมอภาค และประสิทธิภาพทางการศึกษา หากสามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีในการบริหารจัดการทรัพยากรการศึกษาและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต จากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงการพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต การเติบโตของนวัตกรรมแหล่งความรู้ระดับโลกออนไลน์ที่มีต้นทุนและราคาต่ำนำไปสู่การพลิกโฉมกำลังคนสมรรถนะสูงที่มีภาวะผู้นำสูง สามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงและเพิ่มขีดความสามารถของประเทศได้ โดยกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาผู้อยู่ในช่วงวัยการศึกษาระดับพื้นฐานให้มีความตระหนักรู้ในตนเองมีทักษะดิจิทัลและมีสมรรถนะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนสามารถจัดการตนเอง มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถรวมพลังทำงานเป็นทีม มีการคิดขั้นสูงด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติโดยนำร่องกับสถานศึกษาที่มีความพร้อม การพัฒนาระบบสนับสนุนการเรียนรู้ แก่ไขภาวะการถดถอยของความรู้ในวัยเรียน พัฒนาสถานศึกษาและสร้างสังคมที่เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างปลอดภัยทั้งในสังคมจริง และสังคมเสมือน มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ และอยู่บนหลักความเสมอภาคและเป็นธรรม การเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง รวมถึงการรักษาขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ค่านิยมไทยให้สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทในปัจจุบัน เพื่อให้เป็นพื้นฐานของสังคมไทย รวมถึงมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน ขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ โดยมีหน้าที่และบทบาทสำคัญในการให้บริการ โดยปัจจัยสำคัญของความสำเร็จของภาครัฐในการดำเนินการดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับตัวให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว สถานการณ์ความไม่แน่นอนและความซับซ้อนเพิ่มมากขึ้น (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) สถานศึกษา เป็นหน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่โดยตรงในการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนที่จะเติบโตเป็นพลเมืองของประเทศที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาความเจริญของสังคมในอนาคต ให้เป็นกำลังคนสมรรถนะสูง

องค์กรสมรรถนะสูง (High performance organization : HPO) เป็นองค์การที่มีจุดมุ่งหมายชัดเจน แสวงหาแนวทางให้องค์กรบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทันตามเวลา มีความสามารถในการเปลี่ยนแปลงองค์กรให้กลายเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม มีแผนงานรองรับตามสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลงด้วยแผนปฏิบัติการที่มีความชัดเจนเข้าใจเป็นหนึ่งเดียวกันทั่วทั้งองค์กร สามารถปฏิบัติการกิจขององค์กรได้สำเร็จ ด้วยการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีระดับคุณภาพของผลงานสูง และเป็นองค์กรที่มีความสามารถอย่างเป็นรูปธรรมในการกำหนด และสร้างมาตรฐานการทำงานที่มีสมรรถนะสูงได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน (รินทร์ลภัส ศักดิ์ชัยวัฒนา, 2565) การบริหารสถานศึกษาในยุคเทคโนโลยีดิจิทัลเน้นการทำงานเป็นเครือข่าย โดยบูรณาการนำเทคโนโลยีสู่การเปลี่ยนแปลงเพื่อสร้างนวัตกรรม ผู้บริหารจึงต้องเร่งพัฒนาและปรับเปลี่ยนองค์กรให้พร้อม รับการเปลี่ยนแปลงและส่งเสริมการเข้าถึงเทคโนโลยีของครูและบุคลากรในการปฏิบัติงาน ภายใต้การบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพของผู้บริหาร ที่สามารถปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์ใหม่อย่างรวดเร็ว สร้างความคล่องตัวและมีอิสระในการบริหารให้มี ประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้

สถานศึกษาจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนำสถานศึกษาสู่ “องค์กรสมรรถนะสูง” เพื่อให้เกิดการพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพสู่การเป็นสถานศึกษาสมรรถนะสูงที่มุ่งการเปลี่ยนแปลงและสร้างนวัตกรรม (ทินกร เผ่ากันทะ และกัลยารัตน์ เมธีวีรวงศ์, 2565)

ปัจจัยที่ทำให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จในการดำเนินงานสู่สถานศึกษาคุณภาพมีสมรรถนะสูงอย่างต่อเนื่องในการปรับปรุงและการพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ตามสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เพื่อให้ผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้ทางวิชาการที่เป็นเลิศ มีวิชาชีพที่เหมาะสมกับวัยและสามารถแข่งขันในระดับต่าง ๆ ทั้งในระดับภูมิภาคและในระดับ ในการจัดการเรียนการสอนและเตรียมความพร้อมสู่การศึกษาขั้นต่อไปและความพร้อมด้านอาชีพ มีความคาดหวังสูงสำหรับความสำเร็จ มีเอกลักษณ์ มีสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ประสบความสำเร็จอย่างต่อเนื่องและคงความสามารถในระดับที่เป็นเลิศ รวมถึงมีการกิจที่ชัดเจน มีพื้นฐานที่แข็งแกร่งสำหรับการปรับปรุงระบบของตนเอง มีการกำหนดกลยุทธ์ และแผนการปฏิบัติการงานที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ และพันธกิจมีการพัฒนาแบบองค์รวม และการแข่งขันในระดับต่าง ๆ สามารถจัดการองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษาเพื่อการมุ่งสู่ความเป็นเลิศวิชาการ และการมีส่วนร่วมของครอบครัว สถานศึกษา และชุมชน รวมถึงมีการสืบสานผลลัพธ์ความสำเร็จของสถานศึกษา (ธันวาทิตต์พันธ์, 2564)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ ดูแลการจัดการสถานศึกษาจำนวน 25 โรงเรียน ได้นำนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการสู่โรงเรียนคุณภาพ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้ปกครองและชุมชน เกิดความเชื่อมั่นในสถานศึกษามีความสามารถในการบริหารจัดการและมีความพร้อมด้านการจัดการเรียนการสอนที่มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีศักยภาพ และครูมีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นการลดความเหลื่อมล้ำและเพิ่มโอกาสในการศึกษาของนักเรียน มุ่งหวังให้โรงเรียน ได้รับการพัฒนาด้านการศึกษาให้มีคุณภาพและปลอดภัย โดยนโยบายสำคัญที่ สพม.บึงกาฬ เร่งขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่องจากการเป็นโรงเรียนคุณภาพคือ การยกระดับสถานศึกษาให้สามารถจัดการศึกษา โดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน มีทักษะที่จำเป็นสามารถแก้ปัญหาปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ มีจิตสาธารณะและและความภาคภูมิใจในความเป็นไทย การดำเนินงานดังกล่าวให้บรรลุตามเป้าหมายครูเป็นบุคลากรที่สำคัญที่สุดเพราะกระบวนการพัฒนาผู้เรียนเกิดขึ้นในชั้นเรียนภายใต้การจัดการกระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ และผู้บริหารเป็นผู้กำกับดูแลครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การพัฒนาความรู้และทักษะใหม่ ๆ การสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน การส่งเสริมสิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยี การอำนวยความสะดวกแก่ครูในการนำหลักสูตรสู่ห้องเรียน รวมทั้งการประเมินผลการเรียนรู้ การดำเนินงานดังกล่าวเป็นการยกระดับคุณภาพผู้เรียน ครู และผู้บริหารสถานศึกษาคุณภาพสู่องค์กรสมรรถนะสูง (High Performance Organization) สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ โดยเฉพาะ โรงเรียนคุณภาพ ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พัฒนาและส่งเสริมวัฒนธรรมการศึกษาและการเรียนรู้ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ของผู้เรียนและสมรรถนะของผู้เรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ, 2566)

จากปัญหาและความสำคัญที่กล่าวมา ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูในสังกัดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานในองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา และนำเสนอแนะที่ได้ไปศึกษาเพื่อนำเสนอ แนวทาง (Approach) การพัฒนาองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ นำไปสู่การพัฒนาให้ผู้บริหารหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษานำไปใช้เพื่อการบริหารจัดการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสู่คุณภาพยกระดับสถานศึกษาสู่การเป็นองค์กรสมรรถนะสูงที่มีประสิทธิภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ

2.2 เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ และสถานศึกษา ได้ข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์กรสมรรถนะสูงในสถานศึกษา นำไปใช้ในการกำหนดนโยบาย

3.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬได้แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาสู่การเป็นองค์กรสมรรถนะสูง นำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาสถานศึกษา และอบรมผู้บริหารโรงเรียนเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาของตนเองสู่การเป็นสถานศึกษาสมรรถนะสูงต่อไป

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการวิจัยโดยใช้โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) ระหว่างวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนการวิจัยและวิธีการดำเนินการวิจัย เป็น 2 ระยะ (รัตนะ บัวสนธิ์, 2555) การวิจัยการศึกษาเชิงปริมาณ การวิจัยระยะที่ 1 สภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 19 คน ครู จำนวน 259 คน รวม 278 คน ซึ่งได้มาจากการเปิดตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างของ (Krejcie and Morgan, 1970) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์ขององค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา องค์ประกอบขององค์กรสมรรถนะสูง 5 ด้าน ดังนี้ 1) ระบบการบริหารจัดการคุณภาพ 2) วัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกัน 3) การมุ่งนักเรียนเป็นสำคัญ 4) วิสัยทัศน์มุ่งนวัตกรรม และ 5) ความเป็นครูมืออาชีพ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และการศึกษาเชิงคุณภาพ การวิจัยระยะที่ 2 นำเสนอแนวทางการพัฒนาองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ใช้วิธีการ เลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่ง

โครงสร้าง และแบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของแนวทาง สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ค่า ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ

ตารางที่ 1 สภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา ในภาพรวม

องค์กรสมรรถนะสูง	สภาพที่เป็นจริง			สภาพที่พึงประสงค์			ความต้องการจำเป็น	
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$PNI_{Modified}$	ลำดับ
1.ระบบการบริหารจัดการคุณภาพ	3.82	0.40	มาก	4.72	0.37	มากที่สุด	0.235	4
2.วัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกัน	3.78	0.43	มาก	4.69	0.41	มากที่สุด	0.242	3
3. การมุ่งนักเรียนเป็นสำคัญ	3.75	0.46	มาก	4.67	0.47	มากที่สุด	0.245	2
4. วิสัยทัศน์มุ่งนวัตกรรม	3.70	0.48	มาก	4.62	0.50	มากที่สุด	0.250	1
5. ความเป็นครูมืออาชีพ	3.93	0.47	มาก	4.80	0.39	มากที่สุด	0.221	5
รวมเฉลี่ย	3.80	0.45	มาก	4.70	0.43	มากที่สุด	-	-

จากตารางที่ 1 สภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา พบว่า ภาพรวมสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายด้านพบว่า ด้านความเป็นครูมืออาชีพ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 3.93$) และด้านวิสัยทัศน์มุ่งนวัตกรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.70$)

สภาพที่พึงประสงค์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อพบว่า ด้านความเป็นครูมืออาชีพ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.80$) และด้านวิสัยทัศน์มุ่งนวัตกรรมมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 4.62$)

ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา ในภาพรวมพบว่า ค่า $PNI_{Modified}$ อยู่ระหว่าง 0.221 ถึง 0.250 ลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ ด้านวิสัยทัศน์มุ่ง

นวัตกรรม ($PNI_{Modified} = 0.250$) รองลงมา คือ ด้านการมุ่งนักเรียนเป็นสำคัญ ($PNI_{Modified} = 0.245$) และลำดับความต้องการจำเป็นต่ำสุดคือ ด้านความเป็นครูมืออาชีพ ($PNI_{Modified} = 0.221$)

5.2 ผลการพัฒนาแนวทางการพัฒนาองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ ผู้วิจัยนำผลการศึกษาจากระยะที่ 1 มาจัดเรียงลำดับใหม่ตามค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) เพื่อเป็นสารสนเทศในการยกร่างเป็นแนวทางการพัฒนาองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา และประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของแนวทางทางการพัฒนาองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ ดังรายละเอียดในตารางที่ 2 และ 3

ตารางที่ 2 แนวทางการพัฒนาองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ

1. ชื่อแนวทาง แนวทางการพัฒนาองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ Approaches for Developing High Performance Organizations in School under The Secondary Educational Service Area office Bueng Kan	
2. หลักการแนวคิด เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติในการพัฒนาองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ มี 5 องค์ประกอบดังนี้ 1) วิสัยทัศน์มุ่งนวัตกรรม 2) การมุ่งนักเรียนเป็นสำคัญ 3) วัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกัน 4) ระบบการบริหารจัดการคุณภาพ และ 5) ความเป็นครูมืออาชีพ	
3. วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ	
วิสัยทัศน์มุ่งนวัตกรรม (Innovation-driven vision)	
4. ตัวชี้วัดความสำเร็จ	5. วิธีปฏิบัติ
1. สถานศึกษามีวิสัยทัศน์และกลยุทธ์มุ่งเน้นนวัตกรรม	1. ผู้บริหารและครูร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ และกลยุทธ์มุ่งนวัตกรรม
2. สถานศึกษามีเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็งเพื่อพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา	2. สถานศึกษาจัดตั้งเครือข่ายความร่วมมือ กับ หน่วยงานภายนอกเพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านนวัตกรรม
3. ครูมีความกล้าที่จะลองสิ่งใหม่ ๆ และเรียนรู้จากข้อผิดพลาด	3. ผู้บริหารส่งเสริมการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการแก่บุคลากรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการสร้างนวัตกรรมด้านการบริหารและการจัดการเรียนสอน
4. ครูสร้างนวัตกรรมที่เกิดจากการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยใช้วิจัยเป็นฐาน	4. สถานศึกษานำระบบ Lesson Study หรือ PLC (Professional Learning Community) มาใช้เพื่อกระตุ้นการเรียนรู้และพัฒนานวัตกรรมในองค์กรร่วมกัน
5. สถานศึกษามีแผนกลยุทธ์และแนวทางที่ชัดเจนในการพัฒนานวัตกรรมการศึกษา	5. ผู้บริหารสนับสนุนให้บุคลากรทดลองแนวทางใหม่ๆ มาใช้ในการบริหารและจัดการเรียนรู้ พร้อมมีพื้นที่ปลอดภัยในการลองผิดลองถูก
การมุ่งนักเรียนเป็นสำคัญ (Prioritizing students)	
4. ตัวชี้วัดความสำเร็จ	5. วิธีปฏิบัติ
1. ครูมีความเข้าใจเป้าหมายการเรียนรู้ของนักเรียนที่ชัดเจน ตรงกัน	1. สถานศึกษาจัดประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับครูและบุคลากรเพื่อกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้

2. สถานศึกษามีแผนพัฒนาการสอนที่ชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติได้ 3. สถานศึกษามีระบบติดตามผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ 4. ครูสามารถปรับปรุงแผนการสอนตามข้อมูลการประเมินผลได้ 5. นักเรียนมีความกระตือรือร้นและมีส่วนร่วมให้กระบวนการเรียนรู้ ผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น 6. ห้องเรียนและสภาพแวดล้อมมีความพร้อมสำหรับเรียนรู้	2. สถานศึกษาจัดทำระบบติดตามและประเมินผลนักเรียนอย่างต่อเนื่อง 3. ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการทบทวนหลักสูตรและวิธีการสอนเป็นประจำ 4. ผู้บริหารส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning เช่น PBL (Project Based Learning) และกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น ค่ายวิชาการต่าง ๆ 5. ออกแบบห้องเรียนที่มีบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี เช่น ห้องเรียนอัจฉริยะ (Smart Classroom)
วัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกัน (Collaborative learning culture)	
4. ตัวชี้วัดความสำเร็จ	5. วิธีปฏิบัติ
1. ผู้บริหารและครูมีความเข้าใจแนวคิดการเรียนรู้ร่วมกันและสามารถนำไปใช้ได้จริง 2. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้นจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 3. สถานศึกษามีระบบสนับสนุนการเรียนรู้ที่ช่วยใ้บุคลากรพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	1. สถานศึกษาจัดอบรม/สัมมนาเกี่ยวกับแนวคิดการเรียนรู้ร่วมกัน โดยสร้างเครือข่าย PLC (Professional Learning Community) ในโรงเรียน และ หน่วยงานภายนอก 2. สถานศึกษาจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เช่น เวทีเสวนากลุ่มโฟกัส (Focus Group) 3. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูใช้เทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน เช่น Co-Teaching หรือ Lesson Study
ระบบการบริหารจัดการคุณภาพ (Quality management system)	
4. ตัวชี้วัดความสำเร็จ	5. วิธีปฏิบัติ
1. ครูมีความสามารถในการปฏิบัติตามมาตรฐานที่กำหนด 2. ปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการลดลง และสามารถแก้ไขได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3. สถานศึกษาได้รับความไว้วางใจจากชุมชน และผู้ปกครองในด้านคุณภาพการศึกษา	1. สถานศึกษาจัดอบรมและพัฒนาครูด้านการบริหารคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา 2. สถานศึกษาจัดตั้งคณะทำงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียน เพื่อกำหนดแนวทางและติดตามผล 3. สถานศึกษาจัดประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคลากร ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษา
ความเป็นครูมืออาชีพ (Professionalism in teaching)	
4. ตัวชี้วัดความสำเร็จ	5. วิธีปฏิบัติ
1. ครูสามารถออกแบบและพัฒนาวิธีการสอนใหม่ ๆ ตามแนวทางการวิจัย 2. สถานศึกษามีนวัตกรรมการสอนที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม 3. นักเรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และตอบสนองต่อความแตกต่างของผู้เรียน	1. สถานศึกษาจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้ครูเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน (Classroom Action Research) 2. ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูทำ Lesson Study หรือ PLC (Professional Learning Community) เพื่อพัฒนากระบวนการสอน 3. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูใช้ เทคโนโลยีดิจิทัล และ AI ในการออกแบบการเรียนรู้

ตารางที่ 3 ผลของการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของแนวทาง
 การพัฒนาองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 มัธยมศึกษาบึงกาฬ

รายการประเมิน แนวทาง	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. วิสัยทัศน์ มุ่ง นวัตกรรม	4.27	0.23	มาก	4.27	0.23	มาก	4.33	0.31	มาก
2. การมุ่งนักเรียน เป็นสำคัญ	4.60	0.53	มากที่สุด	4.53	0.46	มากที่สุด	4.60	0.53	มากที่สุด
3. วัฒนธรรมการ เรียนรู้ร่วมกัน	4.22	0.38	มาก	4.11	0.19	มาก	4.22	0.38	มาก
4.ระบบการบริหาร จัดการคุณภาพ	4.56	0.51	มากที่สุด	4.56	0.51	มากที่สุด	4.67	0.58	มากที่สุด
5. ความเป็นครูมืออาชีพ	4.44	0.51	มาก	4.44	0.51	มาก	4.44	0.51	มาก
รวมเฉลี่ย	4.42	0.13	มาก	4.39	0.22	มาก	4.46	0.25	มาก

จากตารางที่ 2 และ 3 พบว่า แนวทางการพัฒนาองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา สังกัด
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ ประกอบด้วย 1) ชื่อแนวทาง 2) หลักการแนวคิด
 3) วัตถุประสงค์ 4) ตัวชี้วัดความสำเร็จ และ 5) วิธีปฏิบัติ ผลของการประเมินความเหมาะสม ความเป็น
 ไปได้ และความเป็นประโยชน์ของแนวทางการพัฒนาองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา สังกัด
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ พบว่า ผลการประเมินด้านความเหมาะสมใน
 ภาพรวม อยู่ในระดับ “มาก” ($\bar{X} = 4.42$) ผลการประเมินด้านความเป็นไปได้ในภาพรวมอยู่ในระดับ
 “มาก” ($\bar{X} = 4.39$) ผลการประเมินด้านความเป็นประโยชน์ในภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” ($\bar{X} = 4.46$)

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่องแนวทางการพัฒนาองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา สังกัด
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ ผู้วิจัยได้ค้นพบประเด็นที่น่าสนใจและสามารถนำมา
 อภิปรายผลได้ดังนี้

6.1 ผลการศึกษาสภาพที่เป็นจริง สถานะที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นองค์กร
 สมรรถนะสูงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ พบว่า ด้านความ
 เป็นครูมืออาชีพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและมากที่สุดตามลำดับ กล่าวคือ สภาพปัจจุบันและความ
 ต้องการในการพัฒนาด้านความเป็นครูมืออาชีพมีความสอดคล้องกัน ทั้งนี้เนื่องมาจากสำนักงานเขต

พื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ (2566) เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ที่ทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน กำกับ ติดตามการบริหาร จัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดบึงกาฬ ได้ขับเคลื่อนนโยบายส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะของครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยเน้นการใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนและนวัตกรรมทางการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้สู่ความเป็นครูมืออาชีพ ตามนโยบายการยกระดับคุณภาพครู เช่น การดำเนินโครงการพัฒนาครูรูปแบบใหม่ การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของครู (Life-Long Learning) และการสนับสนุนให้ครูมีสมรรถนะสำคัญทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติในวิชาชีพ รวมถึงพัฒนาทักษะด้านภาษาอังกฤษและการใช้เทคโนโลยี ดิจิทัล-ปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับยุคดิจิทัลและสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ เอกชน ชุมชน และสถาบันการศึกษา ในการสนับสนุนและพัฒนาระบบการจัดการศึกษา เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษา และขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาทั้งในระดับสถานศึกษาและระดับชาติอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ น้ำทิพย์ ่องอาจวาณิชย์และธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย. (2567) ครูมืออาชีพ คือ ผู้ประกอบวิชาชีพด้วยความรัก ศรัทธา และภาคภูมิใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง ปฏิบัติงานด้วยความสุข ความเต็มใจ และยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านวิชาการ ทักษะชีวิต และคุณธรรมจริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในด้านพฤติกรรม จริยธรรม และการดำรงชีวิต แสดงออกถึงความซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน และมีวินัย รวมถึงให้ความเคารพในศักดิ์ศรีและความแตกต่างของผู้เรียนอย่างเสมอภาค สอดคล้องกับ พระพัฒนาพลสิริสุวณโณ(เพชรไชย) และวิทยา ทองดี (2566) ได้นำเสนอการพัฒนาครูสู่ความเป็นครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะ นวัตกรรม และการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูต้องศึกษาแนวนโยบายการศึกษา วิจัยในชั้นเรียน ใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนสู่มาตรฐานสากล สอดคล้องกับข้อคำถาม ด้านครูดูแลเอาใจใส่ช่วยเหลือและให้กำลังใจในการศึกษาเล่าเรียนแก่นักเรียน

ผลจากการศึกษาความต้องการจำเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา ด้านวิสัยทัศน์มุ่งนวัตกรรมและด้านการมุ่งนักเรียนเป็นสำคัญ มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุดสองอันดับแรก ทั้งนี้เนื่องมาจาก แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566 - 2570) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2566 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน เป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต มีทักษะในศตวรรษที่ 21 และสามารถสร้างนวัตกรรมได้จริง ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง บูรณาการเทคโนโลยีและความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน เพื่อยกระดับการศึกษาไทยสู่ความยั่งยืนและสากล ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ. (2566) ขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพและศักยภาพของผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามหลักสูตรและคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 นักเรียนสามารถสร้างนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาตามความสนใจ โดสร้างความสำเร็จภาคทางการศึกษาให้แก่ประชากรวัยเรียนทุกคน การบริหารจัดการศึกษาถูกพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ โดยการกำหนดวิสัยทัศน์มุ่งนวัตกรรมการบริหารและการเรียนรู้ และส่งเสริมให้สถานศึกษาทุกแห่งจัดการเรียนการสอนในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ปราศจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ เพื่อให้ผู้เรียนเติบโตอย่างมั่นคงและยั่งยืน สอดคล้องกับผลการวิจัย วิภาพร คำมุง

คุณและคณะ (2568) กล่าวว่าผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ต้องสามารถกำหนดทิศทางองค์กรโดยเน้นการสร้างวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน วิเคราะห์สภาพแวดล้อมเพื่อวางแนวทางสู่การพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน และนำข้อมูลมาใช้ในการตัดสินใจอย่างมีนวัตกรรม เพื่อขับเคลื่อนองค์กรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับ กิริติ คุวานันท์และภาวิณี โสธายะเพ็ชร (2566) ผลการศึกษาการส่งเสริมองค์ประกอบตามแนวคิดผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน แนวคิดผู้เรียนเป็นสำคัญช่วยพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน โดยผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งในบทเรียนและนอกบทเรียน เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาในชีวิตจริง การจัดการเรียนรู้ต้องคำนึงถึงผู้เรียน สภาพแวดล้อม กิจกรรม และบทบาทของครู เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ทางการเรียนรู้ พร้อมปลูกฝังคุณลักษณะและทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต สอดคล้องกับข้อความสถานศึกษาสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรภายนอกหรือสถาบันอื่นๆ เพื่อพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา และผู้บริหารและครูร่วมวางแผนจัดระบบการวัดและประเมินผลเชิงรุกเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู

6.2 ผลการพัฒนาแนวทางการพัฒนาองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ ประกอบด้วย 1) ชื่อแนวทาง 2) หลักการแนวคิด 3) วัตถุประสงค์ 4) ตัวชี้วัดความสำเร็จ และ 5) วิธีปฏิบัติ ซึ่งแนวทางมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากทุกด้าน เนื่องจากแนวทางฯมีความเหมาะสมกับบริบทการดำเนินงานของสถานศึกษา พร้อมทั้งได้รับการสนับสนุนการเขตพื้นที่การศึกษาในการให้สำคัญต่อการพัฒนาองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา ซึ่งถือเป็นนโยบายหลักของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ ในด้านการสร้างความรู้เข้าใจในการพัฒนาองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา ให้แก่ครูและผู้บริหารสถานศึกษา แนวทางฯมีความเป็นไปได้นี้ เนื่องจากผู้บริหาร ครูและบุคลากร สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการอย่างเพียงพอ และแนวทางฯ มีความเป็นประโยชน์กับทั้ง ผู้บริหาร ครู และบุคลากร ชุมชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เนื่องจากแนวทางฯ เป็นการดำเนินงานมีส่วนร่วมโดยมีเป้าหมายคือการพัฒนาคุณภาพการศึกษา พร้อมกับตอบสนองความต้องการของผู้เรียน และชุมชน นอกจากนี้แนวทางฯ ยังได้รับผ่านตรวจสอบ ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้เป็นแนวทางฯที่มีมาตรฐานและมีความสอดคล้องบริบทของพื้นที่ ซึ่งการประเมินนี้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Stufflebeam(1994 อ้างถึงใน สุวิญา และรุ่งฤดี, 2564) ที่ผู้วิจัยนำมาประยุกต์ใช้ในการประเมินแนวทางฯ ประกอบด้วย 1) ด้านความเหมาะสม(Propriety) 2) ด้านความเป็นไปได้(Feasibility) และ3) ด้านอรรถประโยชน์(Utility) และสอดคล้องกับการศึกษาของ สุกัญญา พรหมอารักษ์ (2567) ได้ศึกษาองค์ประกอบองค์กรสมรรถนะสูงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบองค์กรสมรรถนะสูงของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผลการวิจัย พบว่า 1)องค์ประกอบขององค์กรสมรรถนะสูงของโรงเรียนจากการสังเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ การมุ่งเน้นคุณภาพบุคลากร การมุ่งเน้นผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียการนำองค์กร การบริหารเชิงกลยุทธ์ วัฒนธรรมองค์กร และนวัตกรรมองค์กรและ 2) ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้จากการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า องค์ประกอบองค์กรสมรรถนะสูงของ

โรงเรียนมีความเหมาะสมในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

7. องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยแนวทางการพัฒนาองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ ผู้วิจัยสามารถสรุปองค์ความรู้ใหม่ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แผนภาพแสดงแนวทางการพัฒนาองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบขององค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ มีจำนวน 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) วิสัยทัศน์มุ่งนวัตกรรม 2) การมุ่งนักเรียนเป็นสำคัญ 3) วัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกัน 4) ระบบการบริหารจัดการคุณภาพ และ 5) ความเป็นครูมืออาชีพ โดยภาพรวมสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬสามารถนำผลนี้ไปใช้เป็นสารสนเทศในการกำหนดกลยุทธ์และนโยบายเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษา

สถานศึกษาร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาในการพัฒนาสถานศึกษา กำหนดวิสัยทัศน์ แผนงาน มุ่งเน้นในการพัฒนาองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา

8.1.2 ผลการวิจัย พบว่า สภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น องค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา ด้านวิสัยทัศน์มุ่งนวัตกรรม มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด ควรได้รับการพัฒนาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานในสถานศึกษา ควรสร้างพื้นที่ปลอดภัย ให้กับบุคลากร โดยการเปิดโอกาสในการแสดงความคิดเห็น ให้กล้าคิด กล้าพูด กล้าเสนอความคิดเห็น ที่แปลกใหม่ ในการสร้างนวัตกรรมและสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรด้านเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการเรียนรู้ให้ ครูพร้อมต่อการสร้างสรรค์นวัตกรรม มีการชื่นชมหรือให้รางวัลเพื่อเป็นแรงจูงใจเมื่อครูและบุคลากร สามารถสร้างนวัตกรรมเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพที่สูงขึ้น

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ ควรนำแนวทางการพัฒนาองค์กร สมรรถนะสูงของสถานศึกษา ที่ได้จากการวิจัยนี้ ไปกำหนดเป็นนโยบาย/กลยุทธ์ เพื่อขับเคลื่อนสู่การ ปฏิบัติ และมีการกำกับติดตามอย่างต่อเนื่องจนเกิดผลสำเร็จเป็นรูปธรรมในสถานศึกษาในสังกัด

8.2.2 การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้แนวทางทางการพัฒนาองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ ควรนำแนวทางดังกล่าวไปเผยแพร่ เพื่อให้สถานศึกษาที่มี บริบทใกล้เคียงนำไปใช้พัฒนาองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา อีกทั้งเพื่อประโยชน์ในการ ดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียนและสถานศึกษา

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ผลการศึกษาครั้งนี้ได้แนวทางทางการพัฒนาองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา ดังนั้น จึงควรนำแนวทางฯ นี้สู่การปฏิบัติในโรงเรียนด้วยการวิจัยแบบกรณีศึกษา (Case Study Research) เพื่อหาวิธีการปฏิบัติด้านนวัตกรรมที่เป็นเลิศ (Best Practice) ซึ่งจะเป็ประโยชน์สำหรับ สถานศึกษาอื่นที่มีบริบทใกล้เคียงกัน

8.3.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษาเพื่อให้ได้ สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา บึงกาฬ นำไปใช้ในการกำหนดหนดนโยบายเพื่อบริหารจัดการสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพต่อไป

9. บรรณานุกรม

- กิริติ คุวานนท์และภาวิณี โสธายะเพชร. (2566). การส่งเสริมองค์ประกอบตามแนวคิดผู้เรียนเป็น สำคัญเพื่อการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. 21(1). 11-20.
- ทินกร เผ่ากันทะ และกัลยารัตน์ เมธีวีรวงศ์. (2566). แนวทางการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. วารสารสมาคมการพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย. 4(2). 37-46.

- ธันวา วาฑิตต์พันธ์. (2564). องค์ประกอบของโรงเรียนมัธยมศึกษาสมรรถนะสูง. วิทยานิพนธ์
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย
ศิลปากร.
- น้ำทิพย์ งามอาภาวิชย์ และธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย. (2567). การพัฒนาแบบวัดจิตวิญญาณความเป็น
ครู มืออาชีพ. *Journal of Education and Innovation*. 26(3). 285-299.
- พระพัฒน์พล สิริสุวณโณ(เพชร ไชย) และวิทยาทองดี. (2566). การพัฒนาครูสู่ความเป็นครูมืออาชีพ
ในศตวรรษที่ 21. *วารสารมจร อุบลปริทรรศน์*. 8(1). 757-766.
- รัตน์ บัณฑิต. (2555). *วิธีการเชิงผสมผสานสำหรับการวิจัยและประเมิน*. กรุงเทพฯ : บริษัท
วี พรินท์ (1991) จำกัด.
- รินทร์ภัสร์ ศักดิ์ชัยวัฒนา และคณะ (2566). การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อ
การเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน. *ปริญญาานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*.
- วิภาพร คำมุงคุณและคณะ. (2568). ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร
สถานศึกษาศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอกลุ่มโซนรักษ์ชะโนด. *วารสารการบริหารการ
จัดการ และการพัฒนาที่ยั่งยืน*. 3(1). 69-80.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ. (2566). *แผนพัฒนาการศึกษา พ.ศ. 2566 –
2570 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ*. บึงกาฬ : สำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566 – 2570*. กรุงเทพฯ : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ.
- สุกัญญา พรหมอารักษ์. (2567). องค์ประกอบองค์กรสมรรถนะสูงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. *วารสารครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. 52(2). 1-13.